

Datum: 30 maart 2010

Betreft: **Reactie AMvB houden van dieren**

Inleiding

De Nederlandse Belangenvereniging van Hobbydierhouders (NBvH), de Nederlandse Werkgroep hobbymatig gehouden Pluimvee en Parkvogels (samenwerkingsverband van Aviornis International, Stichting Zeldzame Huisdierrassen en NBvH), de Nederlandse Postduivenorganisatie (NPO), Kleindierliefhebbers Nederland, de Vereniging van Parkdierenliefhebbers en de C.O.M. reageren hierbij op de *AMvB ... houdende regels met betrekking tot het houden van dieren*.

Hobbydieren

Deze reactie richt zich op drie onderdelen van de concept AMvB namelijk op welke dieren gehouden mogen worden (afdeling 3), op het doden van dieren (afdeling 6) en op het verrichten van ingrepen door houder (artikel 1.19). Op de overige punten kunnen wij ons vooralsnog vinden. Daarbij tekenen wij aan dat er bij de landbouwhuisdieren geen onderscheid wordt gemaakt tussen commercieel en niet-commercieel gehouden dieren. De niet commercieel-gehouden dieren zijn goed te onderscheiden van de commercieel gehouden dieren via de voor de commerciële veehouder verplichte inschrijving bij de Kamer van Koophandel. Bij de invulling via ministeriële regeling van de Europese regelgeving in de Wet dieren kan dit onderscheid hard nodig zijn in verband met gedifferentieerd beleid in het kader van dierziektebestrijding en andere Europese regelgeving.

Positieflijst voor te houden dieren (artikel 1.3)

Vooraf merken wij op dat het werken met een positieflijst niet onze voorkeur heeft. Het is een bureaucratisch instrument om te bereiken dat alleen die dieren gehouden worden, waarvan dat verantwoord is. De organisaties die deze brief ondertekenen beschikken over veel specialistische kennis ten aanzien van huisvesting en verzorging. Veelal kan worden volstaan met het naleven van normen voor het verantwoord houden van deze dieren om zo hun welzijn te waarborgen.

In de concept AMvB staan de criteria vermeld op basis waarvan het toegestaan is om dieren te houden. Het eerste criterium is dat deze dieren in normale omstandigheden en zonder bijzondere kennis en vaardigheden te houden zijn (lid 1.a).

Wij merken hierbij op dat voor alle dieren specifieke kennis over de betreffende diersoort nodig is om deze op verantwoorde wijze te kunnen houden.

Vervolgens staat in lid 2 dat de minister bij de beoordeling gegevens over de dieren van die diersoort gebruikt m.b.t. 9 punten. Wij vinden het van belang dat daarbij zeker kennis benut wordt van de diverse verenigingen van houders van de dieren die aan de orde zijn bij die toetsing. Zij beschikken als geen ander over praktijkkennis. Deze ontbreekt veelal elders.

Vooralsnog geldt het artikel alleen voor de zoogdieren. Daarbij kan de Vereniging van Parkdierenliefhebbers de minister van nadere informatie voorzien (zie bijlage 2). Te zijner tijd kan de minister voor de park- en watervogels terecht bij Aviornis International. Voor de siervogels bij de C.O.M., bij Kleindierliefhebbers Nederland voor alle kleindieren.

Als vertrekpunt voor de beoordeling neemt de minister de positieflijst uitgebracht door de RDA (advies 2006/10). Dieren die op deze lijst staan worden getoetst aan de criteria benoemd in lid 2 van artikel 1.3 van de AMvB. Deze lijst is inmiddels verouderd. Er worden nu meer diersoorten gehouden dan op deze lijst staan. De kennis over het houden van specifieke diersoorten is ook verder toegenomen.

Doden van dieren

De invulling via de AMvB (artikel 1.9 en 1.10) van de nieuwe Wet dieren brengt de kleindierfokkerij in gevaar. Er leven opvattingen in de samenleving die bezwaar hebben tegen het feit dat de mens dieren fokt en daarmee onvermijdelijk beschikt over leven en dood van dieren. In de nieuwe Wet dieren lijkt deze maatschappelijke stroming zijn beslag te krijgen. In de concept Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) die nu ter consultatie voorligt staan regels die de kleindierfokkerij onmogelijk maken.

Het toepassingsbereik betreft cavia's, muizen, ratten, duiven, honden en katten. De keuze van diersoorten is arbitrair. De minister heeft tijdens de toelichtende bijeenkomst op 24 maart 2010 hiervoor geen verdere onderbouwing kunnen aandragen. Dit artikel zal leiden tot verlies van (zeldzame) rassen. Verder zal deze maatregel een hobby kapot maken waaraan vele duizenden mensen in de samenleving plezier beleven. Er is geen breed draagvlak voor deze maatregel waarvan de wetgever zelf stelt dat deze moeilijk te handhaven zal zijn. Wij zullen dit hierna toelichten.

Dieren fokken hoort intrinsiek bij het menselijke bestaan

De mens heeft in zijn geschiedenis altijd dieren gehouden en daar ook mee gefokt. Deze fokkerij richt zich zowel op het nut van het dier voor de mens als op het plezier dat men daar aan ontleent. Dit houdt in dat dieren geselecteerd worden op kenmerken die dit nut dienen, zoals melk geven, aantal nakomelingen, de vacht, de trekkracht, de snelheid en op kenmerken die het plezier dienen, zoals karakter en uiterlijke verschijningsvorm. Vitaliteit als selectiekenmerk doet zich zowel voor bij de nutsdieren als bij de dieren die voor plezier gehouden worden. Tegenwoordig fokken mensen ook gedomesticeerde dieren en niet-gedomesticeerde dieren om zeldzame rassen te behouden. Het fokken en houden van dieren is verder cultuurgebonden. Zo worden sommige dieren in het ene werelddeel gefokt en gedood voor voedsel en in het andere werelddeel voor het plezier gehouden. Met de globalisering kunnen de verschillende culturen binnen één land botsen, zoals we nu bijvoorbeeld zien in China.

Dierenwelzijn

Het groeiende besef dat dieren wezens zijn met gevoel en een intrinsieke waarde hebben, leidt ertoe dat er meer aandacht is voor dierenwelzijn. Dieren zijn van ons afhankelijk en daarom moeten wij hen beschermen tegen pijn, stress en lijden. Dit leggen we vast in regels in de Wet dieren. Regels die betrekking hebben op het zorgvuldig houden, zorgvuldig doden en zorgvuldig fokken. Met dat laatste wordt bedoeld dat er geen dieren gefokt worden die door hun raskenmerken lijden, kwetsbaar zijn of

agressief. Deze regels worden breed gedragen in de Nederlandse samenleving en ook door de opstellers van deze reactie. Eerder hebben de meesten van ons de ‘Codex Landbouwhuisdieren houden zonder winst oogmerk en met oog voor dierenwelzijn’ (2006) ondertekend, waarin uiteengezet is wat verantwoord houden van dieren inhoudt.

Fokken is selecteren

Het fokken van dieren gaat gepaard met selectie. Selectie gaat veelal gepaard met het doden van dieren waarmee je niet verder wilt fokken omdat zij niet voldoen aan de gewenste raskenmerken, vanwege gebrek aan vitaliteit of vanwege het overschot van veelal mannelijke dieren. Het doden van dieren is gebonden aan regels van zorgvuldigheid.

Concept-AMvB

In de concept AMvB zijn regels opgenomen die verder gaan dan dierenwelzijn. In de AMvB staat dat het doden van dieren is toegestaan voor de productie van dierlijke producten (in de toelichting staat *bedrijfsmatige productie*). Dit geldt niet voor buiten het slachthuis doden van pluimvee en lagomorfen voor eigen consumptie.¹ Tegelijkertijd is voor een aantal diersoorten nu bepaald dat het doden van dieren vanuit het perspectief van de fokkerij niet langer is toegestaan. Een onderbouwing van de keuze van soorten is hierbij niet gegeven, ook niet in de toelichting. Het betreft cavia's, muizen, ratten, duiven, honden en katten.²

Deze dieren mogen alleen gedood worden in die gevallen waarin:

- onmiddellijk gevaar is voor mens en dier
- een dierenarts heeft vastgesteld dat het doden in het belang van het dier is
- op grond van EG verordening
- ter beëindiging van ondragelijk lijden
- niet te corrigeren gevaarlijke gedragskenmerken bij het dier.³

Voor pluimvee en lagomorfen gelden de regels dat je deze dieren alleen in de genoemde 5 gevallen mag doden kennelijk niet, terwijl ook niet geregeld is dat je deze diersoorten wel mag doden (zoals voor dieren die voor productie worden gehouden). Hier gelden alleen regels die betrekking hebben op vermijden van pijn, angst en lijden, de methode van doden en de eisen aan de deskundigheid van de uitvoerder. Dat geldt ook voor alle andere dieren die niet tot de lijst van productiedieren staan, en ook niet onder de zes genoemde categorieën in artikel 1.9.

Het lijkt erop dat de wetgever met de regelgeving heeft geworsteld. Enerzijds is er een lijst van productiedieren waarvoor in artikel 5.2. t/m 5.8 het doden van deze dieren is geregeld (met twee uitzonderingen voor de thuislacht van pluimvee en lagomorfen), anderzijds een lijst van dieren die je niet mag doden, tenzij... En dan zijn er dieren die noch bij de ene lijst en noch bij de andere lijst genoemd staan.

¹ Artikel 5.2 Concept AMvB

² Artikel 1.9 concept AMvB

³ Artikel 1.10 concept AMvB

Analyse concept AMvB

Uit de AMvB valt op te maken dat het houden en fokken van dieren, indien niet uitdrukkelijk voor productie, niet langer maatschappelijk aanvaardbaar wordt geacht, indien deze fokkerij gepaard gaat met selectie en doden van dieren op grond van uiterlijk, vitaliteit, gedragskenmerken en overschot aan mannelijke dieren. Daarmee worden deze fokdoelstellingen kennelijk niet langer gezien als een redelijk doel om te selecteren en dieren te doden.

Gevolgen voor de kleindierfokkerij

In deze notitie beperken wij ons tot de cavia's, ratten en duiven, pluimvee en lagomorfen (konijnen) omdat onze verenigingen de belangen van de houders/fokkers van deze dieren vertegenwoordigen. Als deze maatregel door het parlement wordt vastgesteld dan betekent dit dat de fokkerij van deze dieren niet langer kan plaatsvinden. Het betekent ook dat zeldzame rassen niet langer gefokt mogen worden. Deze rassen zullen dan in Nederland verdwijnen. Ten slotte betekent dit het einde dan de eeuwenoude postduivensport. De vraag is of de wetgever dit zo bedoelt.

Aantallen fokkers die het betreft:

Cavia's, muizen en ratten	- 1200
Postduiven	- 25000
Sierduiven	- 2500
Pluimvee (incl watervogels)	- 6000
Lagomorfen (konijnen)	- 6500

Verrichten van ingrepen door de houder

In artikel 1.19 zijn de ingrepen benoemd die door de houder verricht mogen worden. Dit geldt voor alle dieren. Hier is niet genoemd het leewieken, dat wel is toegestaan voor houders die pluimvee voor productie houden (gedurende de eerste 2 levensdagen). Voor de overige vogels is deze ingreep voorbehouden aan de dierengeneeskundigen. De praktijk leert dat de fokkers van Aviornis en KLN meer bedreven zijn in dit werk dan de doorsnee dierenartsen. Het is een handeling waarvoor routine nodig is om deze goed te kunnen uitvoeren.

Wij verzoeken daarom artikel 1.19 uit te breiden met leewieken.

Namens de voorzitters van:

Aviornis International Nederland
Confédération Ornithologique Mondiale
Kleindier Liefhebbers Ned.
Ned. Belangenvereniging v Hobbydierhouders
Ned. Werkgroep hobbymatig gehouden Pluimvee en Parkvogels

Ned. Postduiven Organisatie
Ned. Bond v Sierduivenliefhebbers
Ver. Parkdierenliefhebbers
Stichting Zeldzame Huisdierrassen

Bijlagen:

1. Toelichting positieflijst Aviornis, KLN, COM
2. Reactie Houden v Dieren - Ver. Parkdierenliefhebbers

Bijlage 1

Alternatief voor criteria Houden van Dieren inzake de Wet Dieren

De volgende tekst heeft voornamelijk betrekking op artikel 1.3:
Criteria voor aanwijzing van te houden dieren en de zogenoemde positieflijst in het bijzonder.

Al vanaf het allereerste begin hebben wij protest aangetekend tegen het middel positieflijst. We zijn nu 15 jaar verder in de tijd en deze mening hebben we niet kunnen bijstellen, deze is alleen maar sterker geworden.

In de nu voorliggende concept AMvB wordt gezegd dat de oude lijsten met de destijds daaraan gestelde eisen en criteria als basis zullen dienen voor de nieuw op te stellen lijsten; daarmee is er voor ons meer dan genoeg reden om de overheid met klem aan te raden het instrument positieflijst en de toen opgestelde criteria nog eens goed te heroverwegen en te toetsen aan de huidige inzichten en mogelijkheden binnen de praktijk van het houden van dieren.

Dierenwelzijn

Er wordt gesproken over het verbeteren van dierenwelzijn van benoemde soorten door middel van een positieflijst. De criteria die daarvoor moeten worden opgesteld moeten getoetst worden aan de daadwerkelijke houderijomstandigheden; dit zou per diersoort plaats moeten vinden om geen discriminatie van soorten te bewerkstelligen. De onderliggende gedachte dat een positieflijst structureel zou bijdragen aan het verbeteren van dierenwelzijn is een illusie. Het welzijn van het individuele dier zal niet worden verhoogd doordat het simpelweg gehouden mag worden.

Juridische problemen

Verzoeken tot het plaatsen op en tevens het verwijderen van soorten van een dergelijke lijst moet een mogelijkheid zijn van iedere burger (Andibelarrest). Het invoeren van een positieflijst zal een enorme hoeveelheid juridisch werk op gaan leveren en de vraag is of de overheid, de burger en vooral de dieren daarmee zijn gebaat.

Tevens stelt het Andibelarrest dat de invoering van een positieflijst, in welk land dan ook binnen de Europese Unie, een ernstige belemmering zal inhouden van het intracommunautaire handelssysteem (verordening nr. 334/87 en art. 28-30 EG van het Handelsverdrag). Het vrije verkeer van goederen en diensten tussen de lidstaten is één van de hoogste waarden van de Europese Unie. Dit vrije handelsverkeer geldt voor alle burgers ongeacht hun woonplaats binnen de EU. Als in het ene land een soort wel gehouden mag worden en in het andere niet, dan levert dat problemen op.

Het Andibelarrest bepaalt ook dat de overheid eerst **alle** andere mogelijkheden moet onderzoeken die kunnen leiden tot eenzelfde doel als waar een positieflijst voor zou worden aangewend, maar die minder belastend zijn voor de hiervoor genoemde handel.

Voor een uitgebreide juridische visie met betrekking tot het middel positieflijst verwijzen wij naar het rapport Wettelijke Maatregelen voor het Welzijn van gehouden dieren, Aviornis/Animal Legislation Consultancy, 2004 (dit rapport is reeds in uw bezit).

Alternatief

Gezien het bovenstaande en de inhoud van genoemd rapport willen wij de overheid dringend verzoeken om alsnog de mogelijkheid te willen bestuderen om af te zien van het middel positieflijst en het door ons hieronder genoemde alternatief te overwegen.

Onzen inziens is het invoeren van huisvestings- en verzorgingsnormen per specifieke diersoort/familie voor alle te houden dieren, via toetsing van de omstandigheden die de houder kan bieden, de enige manier om dierenwelzijn van alle soorten te waarborgen. Zo wordt onder andere al geruime tijd in Duitsland gewerkt; en zo'n systeem is zonder al te veel aanpassingen over te nemen voor Nederland.

Voor het opstellen van deze huisvestings- en verzorgingsnormen adviseren wij nadrukkelijk om de liefhebberijorganisaties daar mede in te raadplegen. Uiteindelijk bevindt zich onder hen de werkelijke praktijkkennis en vaardigheid.

Pierreco Eyma
voorzitter Aviornis
www.aviornis.nl

Toon Goossens
secretaris KLN
www.kleindierliefhebbers.nl

Bart Braam
secretaris COM
www.conf.org

Bijlage 2

30 maart 2010

Geachte minister van LNV,

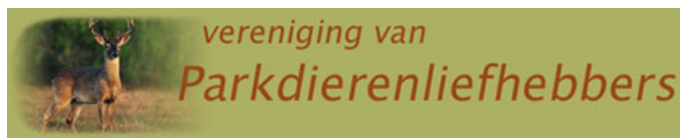
Hierbij wil ik namens de “Vereniging van Parkdierenliefhebbers” reageren op de voorgenomen invulling van Art. 33 van de GWWD. Wij zijn een vereniging met ruim 200 leden die “parkdieren” houden. Volgens onze definitie gaat het hierbij om dieren die onder normale omstandigheden worden gehouden in een omheinde ruimte voorzien van een eventueel te verwarmen nachtverblijf. Dit kunnen inheemse maar ook exotische dieren zijn.

In de ruim 15 jaar dat onze vereniging nu bestaat hebben we veel praktijkervaring opgedaan met het houden en verzorgen van diverse soorten dieren. Dit heeft er onder andere toe geleid dat er nu in Nederland diverse dierenartsen zijn die helemaal gespecialiseerd zijn in het behandelen van bijzondere dieren. Ook hebben wij er mede voor gezorgd dat er nu meerdere fabrikanten zijn die speciaalvoerders voor de meest uiteenlopende diersoorten leveren.

Nu worden wij echter geconfronteerd met een mogelijke invulling van Art. 33 d.m.v. positieflijsten. In de eerste plaats zijn wij zeker geen voorstander van dit systeem. Dit systeem werkt volgens het principe: Nee, tenzij op de positieflijst genoemd. Wij zijn meer voorstander van het principe: Ja, mits aan bepaalde voorwaarden wat betreft huisvesting en kennis wordt voldaan. Bij toetsing hiervan zou een vereniging als de onze ingeschakeld kunnen worden.

Mocht u toch voornemens blijven Art. 33 in te vullen d.m.v. in eerste instantie een positieflijst voor zoogdieren gebaseerd op het RDA advies 2006/10 dan hierbij enkele zaken ter overweging.

- Het RDA advies van 2006 is gebaseerd op totaal verouderde gegevens. Op het moment dat een aanvang werd gemaakt met dit advies, dan spreken we over een tijdstip nog ver voor 2006, leek het nog onmogelijk om bepaalde diersoorten op een verantwoorde manier te houden terwijl wij nu van deze diersoorten prachtige fokresultaten kunnen overleggen.
- Door de opmars van internet is het voor ons veel gemakkelijker geworden om voldoende informatie te vergaren en onder onze leden te verspreiden over het houden en verzorgen van bepaalde dieren. Ook organiseren wij als vereniging al jarenlang studiedagen waar specialisten op diverse vakgebieden ons informatie komen verschaffen.
- Zoals al vermeld in de introductie zijn er momenteel voor vrijwel alle binnen onze vereniging gehouden diersoorten kant en klare speciaalvoerders beschikbaar.
- In het RDA advies 2006/10 staan dieren op de positieflijst die al lang door andere wetgeving zoals BUDEP en Flora en Faunawet worden beschermd. Terwijl dieren die absoluut geen bedreigde status hebben niet op de positieflijst zijn opgenomen.

Dit alles zou er mijns inziens toe moeten leiden dat indien u van mening blijft dat een positieflijst voor zoogdieren noodzakelijk is er een geheel nieuwe toetsingsronde gestart zou moeten worden om te beoordelen, volgens huidige criteria, welke dieren wel en welke niet geschikt zijn om te houden. Daar wij jarenlange praktijkervaring hebben met de meest uiteenlopende diersoorten zouden wij het zeer op prijs stellen om bij deze toetsing te worden betrokken

Namens de “Vereniging van Parkdierenliefhebbers”

Dick Verwoert (voorzitter)

www.parkdieren.nl